

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кафедра юридичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ

_____ . _____ . 2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

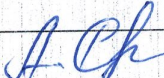
Статус дисципліни	обов'язкова
Рівень вищої освіти	(перший (бакалаврський),
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	053 «Психологія»
Освітня програма	
Форми здобуття вищої освіти	денна, заочна
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	екзамен

Київ – 2020

Розробник(и):

Романенко Оксана Вікторівна, професор кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ, доктор психологічних наук,
професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
протокол від _____ 20__ року № ____
Завідувач кафедри **Олена КУДЕРМІНА**

Схвалено науково-методичною радою НАВС
Протокол від _____ 20__ року № ____
Голова науково-методичної ради **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)
протокол засідання кафедри від ____ 202__ протокол науково-методичної ради від
№ ____ 202__ № ____
Завідувач кафедри Голова НМР
Олена КУДЕРМІНА **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)
протокол засідання кафедри від ____ 202__ протокол науково-методичної ради від
№ ____ 202__ № ____
Завідувач кафедри Голова НМР
Олена КУДЕРМІНА **Станіслав ГУСАРЄВ**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни
Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ____).
(потрібне підкреслити)
протокол засідання кафедри від ____ 202__ протокол науково-методичної ради від
№ ____ 202__ № ____
Завідувач кафедри Голова НМР
Олена КУДЕРМІНА **Станіслав ГУСАРЄВ**

Програму вивчення навчальної дисципліни «Психологія сімейного консультування» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Предметом навчальної дисципліни «Психологія сімейного консультування» є особливості надання психологічної допомоги сім'ям та профілактика сімейних дисфункцій за допомогою психологічного консультування.

Преквізити: «Загальна психологія», «Психологія сім'ї», «Основи психологічного консультування», «Основи індивідуальної та групової психокорекції»

Постреквізити: «Основи психотерапії», «Основи психологічного тренінгу»,

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Теоретико-методологічні засади сімейного консультування
2. Процес сімейного консультування
3. Профілактика порушень стосунків у сім'ї
4. Психологічне консультування дисфункційних сімей

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання дисципліни є засвоєння здобувачами комплексу практичних методів та методик надання психологічної допомоги дисфункційним сім'ям, діагностики та профілактики порушень стосунків у сім'ї.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія сімейного консультування» є засвоєння теоретико-методологічних засад сімейного консультування, вивчення психодіагностичних методик дослідження сімейних стосунків, методів надання психологічної допомоги дисфункційним сім'ям та формування навичок проведення сімейного консультування.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні:

знати :

- Мету, завдання та види психологічного консультування;
- Основні питання та особливості проведення сімейного консультування;
- Етапи та процедури сімейного консультування;
- Техніки активного слухання;
- Методи психологічної діагностики сімейних стосунків;
- Методи надання психологічної допомоги родині.

уміти:

- Визначати проблему клієнта та формувати запит;
- Використовувати метод інтерв'ю у сімейному консультуванні;

- Встановлювати психологічний контакт з клієнтом;
- Надавати психологічні рекомендації
- Використовувати психодіагностичні методики та прогнозувати розвиток сімейних стосунків на основі психологічної діагностики;
- Вміти використовувати образні, соціометричні, структурні та поведінкові техніки у сімейному консультуванні.

Мова навчання – українська.

Консультативну допомогу студенти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття, або на офіційному веб-сайті кафедри.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна, і програмних результатів навчання

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин/ 4 кредити ECTS.

2. Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади сімейного консультування.

Сімейне консультування як різновид соціально-психологічної допомоги. Мета і завдання сімейного психологічного консультування. Відмінність психологічного консультування від інших видів практичної психологічної допомоги. Основні питання сімейного консультування. Вимоги до психолога-консультанта.

Модель психологічного консультування сім'ї. Визначення проблеми та формування запита клієнта. Метод інтерв'ю та техніки активного слухання у сімейному консультуванні.

Тема 2. Процес сімейного консультування.

Етапи та умови сімейного консультування. Особливості проведення сімейного консультування. Особливості процесу сімейного консультування стосовно дітей. Процедури сімейного консультування. Домовленість про зустріч. Контракт на психологічне консультування. Зустріч клієнта та початок бесіди. Встановлення психологічного контакту. Техніки зняття психологічної напруги у клієнта та активізація розповіді. Основні правила сімейного консультування. Техніки завершального етапу процесу консультування.

Тема 3. Профілактика порушень стосунків у сім'ї.

Різновиди дисфункцій сім'ї та причини їх виникнення. Типологія сімейних конфліктів.

Особливості сімейного консультування на різних етапах життєвого циклу сім'ї. Дошлюбне та передшлюбне сімейне консультування. Консультування молодої сім'ї. Консультування сімей з питань взаємодії подружжя з батьками. Консультування сім'ї з приводу труднощів у взаємодії з дітьми. Консультування сім'ї у ситуації розлучення.

Умови використання психодіагностичних методик у сімейному психологічному консультуванні. Критерії підбору психодіагностичних методик. Ключові теми діагностики та інформування у сімейному консультуванні. Прогнозування розвитку стосунків на основі діагностики.

Формування гармонійних стосунків у сім'ї як умова успішної соціалізації дитини. Базові психологічні потреби дитини. Роль неправильного сімейного виховання у виникненні конфліктів батьків і дітей. Загальні настанови формування позитивного сімейного клімату. Прийоми регулювання конфліктів з дітьми.

Тема 4. Психологічне консультування дисфункційних сімей.

Порушення основних сфер життєдіяльності сім'ї як джерело психологічної травматизації особистості. Порушення особистісних засад нормального функціонування сім'ї. Порушення уявлень членів родини про сім'ю та особистість один одного. Порушення міжособистісної комунікації в родині. Порушення механізмів інтеграції сім'ї. Порушення структурно-рольового аспекту життєдіяльності родини.

Консультування сімей, де є проблема насильства. Насильство над жінкою. Насильство над дитиною. Психологічне, фізичне, сексуальне насильство. Викриття факту насильства.

Консультування сімей, де є проблема залежності від психотропних речовин. Проблема алкоголю в сім'ї та феномен співзалежнення. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю.

Консультування сімей з проблемними дітьми. Соціально дезадаптована поведінка дітей. Гіперактивні діти. Агресивні діти.

Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або інваліди. Хронічна хвороба члена сім'ї. Сім'ї з хворими дітьми і дітьми з особливими потребами.

Особливості психологічної допомоги сім'ї у системі лікування та профілактики деяких нервово-психічних розладів. Психологічна допомога сім'ї при неврозах та психосоматичних розладах. Психологічна допомога сім'ї при шизофренії. Психологічна допомога сім'ї при психопатіях та акцентуаціях характеру у підлітків.

Методи психологічної допомоги сім'ям. Фантазія та образи у сімейному консультуванні. Використання сновидінь у психологічному

консультуванні. Соціометричні техніки. Структурні ходи. Поведінкові завдання. Парадокс у сімейному консультуванні.

Альтернативні моделі психологічної допомоги сім'ям. Ко-терапія. Домашні візити. Сімейно-терапевтичний марафон. Робота з симульованими сім'ями.

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
	Спеціальність 053 «Психологія»		
		Рік підготовки:	
		3-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		6-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Ступінь вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		10 год.	
		Семінарські	
		10 год.	
		Практичні	
		50 год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
		Індивідуальні завдання	
		Вид контролю:	
		екзамен	

3. Тематичний план

*Денна форма здобуття вищої освіти
За кошти фізичних осіб*

Назва теми	Всього годин	Л	Сем	ПЗ	Сам. робота
Теоретико-методологічні засади сімейного консультування	24	2	2	10	10
Процес сімейного консультування	26	2	2	10	12
Профілактика порушень стосунків у сім'ї	23	4	2	14	14

Психологічне консультування дисфункційних сімей	36	2	4	16	14
Форма контролю – екзамен					
Всього	120	10	10	50	50

4. Плани семінарських та практичних занять

Денна форма здобуття вищої освіти

За кошти фізичних осіб

Тема 1. Теоретико-методологічні засади сімейного консультування

Семінарське заняття – 2 год.

1. Відмінність психологічного консультування від інших видів практичної психологічної допомоги
2. Мета та завдання психологічного консультування
3. Види психологічного консультування
4. Вимоги до психолога-консультанта
5. Основні питання сімейного психологічного консультування

Тема 1. Теоретико-методологічні засади сімейного консультування

Практичне заняття – 10 год.

Мета практичного заняття: формування у здобувачів вищої освіти вмінь виявляти проблему клієнта, відрізнити скаргу від запиту, формулювати запит клієнта, використовувати техніки активного слухання та інтерв'ю як метод психологічного консультування.

Вирішення практичних задач. Відпрацювання навичок активного слухання та інтерв'ю в парах та трійках.

Тема 2. Процес сімейного консультування

Семінарське заняття – 2 год.

1. Особливості проведення психологічного консультування
2. Основні етапи психологічного консультування
3. Процедури психологічного консультування

Тема 2. Процес сімейного консультування

Практичне заняття – 10 год.

Мета практичного заняття: сформувати розуміння етапів психологічного консультування, вироблення орієнтовного плану дій

психолога на кожному з етапів психологічного консультування, формування навичок ведення документації практичного психолога.

Зустріч клієнта. Початок бесіди з клієнтом. Встановлення психологічного контакту. Зняття психологічної напруги у клієнта та активізація розповіді. Дії консультанта при визначенні рекомендацій та основні правила психологічного консультування. Техніки завершального етапу консультування та практика спілкування консультанта з клієнтом по завершенню консультування. Обговорення типових помилок та шляхів їх подолання. Опрацювання практичних задач.

Тема 3. Профілактика порушень стосунків у сім'ї

Семінарське заняття – 2 год.

1. Дошлюбне та передшлюбне сімейне консультування
2. Консультування молодої сім'ї
3. Консультування сімей з питань взаємодії подружжя з їх батьками
4. Консультування сім'ї з приводу труднощів у взаємодії з дітьми
5. Консультування сім'ї в ситуації розлучення

Тема 3. Профілактика порушень стосунків у сім'ї

Практичне заняття – 14 год.

Мета практичного заняття: формування навичок використання психодіагностичного інструментарію психолога у сімейному консультуванні.

Умови використання психодіагностичних методик в сімейному психологічному консультуванні. Критерії відбору психодіагностичних методик. Ключові теми діагностики та інформування у сімейному консультуванні. Напрями психодіагностичного дослідження у сімейному консультуванні. Дослідження індивідуальних особливостей та рівня сумісності партнерів. Дослідження рівня задоволеності стосунками в парі та сімейної моделі партнерів. Прогнозування розвитку стосунків з партнером на основі діагностики. Інформування про результати психодіагностики.

Комплекси психодіагностичних методик для використання в рамках індивідуального консультування з сімейних питань, дошлюбного консультування пари, консультування молодої сім'ї.

Вивчення психодіагностичних методик: «Малюнок людини», «Хто Я», «Статеворольові портрети», «Кола взаємостосунків», Опитувальник Жанет Уойтітц «Правда чи омана», «Малюнок сім'ї», Методика діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі, Методика Рене Жіля, Методика діагностики батьківського ставлення, тест PARI, опитувальник «Шкала сімейної адаптації та згуртованості» (FACES-3).

Тема 4. Психологічне консультування дисфункційних сімей

Семінарське заняття – 4 год.

1. Порушення особистісних засад нормального функціонування сім'ї
2. Порушення уявлень членів родини про сім'ю та особистість один одного
3. Порушення міжособистісної комунікації в родині
4. Порушення механізмів інтеграції сім'ї
5. Порушення структурно-рольового аспекту життєдіяльності родини
6. Психологічна допомога сім'ї при неврозах та психосоматичних розладах
7. Психологічна допомога сім'ї при шизофренії
8. Психологічна допомога сім'ї при психопатіях та акцентуаціях характеру у підлітків
9. Психологічна допомога сім'ї при алкоголізмі

Тема 4. Психологічне консультування дисфункційних сімей

Практичне заняття – 16 год.

Мета практичного заняття: формування у студентів навичок надання психологічної допомоги сім'ям та вмінь проведення сімейного психологічного консультування.

Фантазія та образи у сімейному психологічному консультуванні: спогади, сімейні фотографії, техніка «Сімейне лялькове інтерв'ю», вправа «Якби я був», створення аналогічних ситуацій, завершення речень, виявлення та порівняння цінностей, використання сновидінь у сімейному консультуванні, подружні образи, метод порожнього стільця у сімейному консультуванні, образи подій у батьківській родині, спрямовуючий образ внутрішнього радника.

Соціометричні техніки: сімейна скульптура, сімейна хореографія, генограма, рольова карткова гра, «Екокарта» (мапування сімейної системи), «Солом'яна башта», сімейний простір, сімейна соціограма.

Структурні ходи: слідкування, підтримка міжпоколінних зв'язків, приєднання до субсистеми, стратегічні альянси, сімейний ритуал, відпустка, обмін ролями, виклик додатковості.

Поведінкові завдання: подружня конференція та сімейна рада, гра «Подружній контракт», дні піклування, структуровані завдання під час сесії, позитивні обміни, читання вголос у подружній терапії, навчання усвідомленню вибору, символізм та подарунки.

Залучення до консультування члена сім'ї, що чинить супротив. Парі з

підлітками. Девіантний клієнт та поступлива родина. Симуляція симптома. Відповідальність клієнта за симптом.

Альтернативні моделі психологічної допомоги сім'ям: ко-терапія, домашні візити, сімейно-терапевтичний марафон, робота з симульованими сім'ями.

5. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів передбачає підготовку доповідей, інформаційних повідомлень, мультимедійних презентацій, виконання практичних творчих завдань:

1. Визначити проблему, скаргу, запит клієнта на прикладі героїв казки
2. Скласти таблицю технік активного слухання
3. Представити етапи та процедури психологічного консультування у вигляді таблиці
4. Розробити проект кабінету психолога-консультанта
5. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Малюнок людини»
6. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Хто Я»
7. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Статеворольові портрети»
8. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Кола взаємостосунків»
9. Проведення психологічної діагностики із використанням опитувальника Жанет Уойтітц «Правда чи омана»
10. Проведення психологічної діагностики із використанням методики «Малюнок сім'ї»
11. Проведення психологічної діагностики із використанням методики діагностики міжособистісних стосунків Т.Лірі
12. Проведення психологічної діагностики із використанням методики Рене Жіля
13. Проведення психологічної діагностики із використанням методики діагностики батьківського ставлення
14. Проведення психологічної діагностики із використанням методики PARI
15. Проведення психологічної діагностики із використанням опитувальника «Шкала сімейної адаптації та згуртованості» (FACES-3)
16. Підбір комплексу психодіагностичних методик для використання у сімейному психологічному консультуванні
17. Підбір практичних вправ для використання у сімейному психологічному консультуванні
18. Психологічний аналіз оповідань Ірвіна Ялома «Лікування від кохання», «Не та дитина»

6.Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни передбачають моделювання консультативного сімейного процесу для певного запиту (за вибором студента).

7.Методи навчання та контролю

Методи навчання

Словесні

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів у процесі лекційних занять. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-вступ, розповідь-повість, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу значною мірою залежить від уміння викладача привертати увагу аудиторії, ілюстрованості та доступності інформації, поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – це діалог між викладачем та студентом, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувачів на активізацію отриманих знань. Саме з допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів, ставлячи їм запитання для розмірковування, вирішення проблемної ситуації.

Лекція служить для пояснення теми; її типовими ознаками є: наявність запису плану та рекомендованої літератури, введення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в підкріпленні висловленої думки відповідним прикладом або наочним матеріалом.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Практичні методи: вирішення фабульних завдань, моделювання процесу психологічного консультування. Ці методи служать формуванню практичних умінь при розробці моделі психологічної допомоги.

Інноваційні методи: метод презентацій, робота в групах, кейс метод.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, опрацювання тестів.

8. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів відбувається у формі поточного, проміжного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей студентів щодо навчальних питань, передбачених планом

семінарських занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань,
- тестування,
- підготовки доповідей і рефератів,
- написання самостійних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань слухачів і вміння застосовувати їх на практиці.

Проміжний контроль передбачає перевірку рівня засвоєння студентами теоретичного і практичного матеріалу шляхом вирішення фабульних та тестових завдань. Рівень практичних навичок оцінюється в процесі самостійного проведення психологічного консультування

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення дисципліни.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичення балів) + Самостійна робота	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Екзамен	
Теми 1-4 =30 балів + Самостійна робота = 30 балів Всього – 60 балів	40 балів	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
85–89	Добре	B	вище середнього рівня
75–84		C	загалом хороша робота
66–74	задовільно	D	непогано
60–65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35–59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1–34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

10. Орієнтовний перелік питань до підсумкового контролю

1. Різновиди психологічного консультування.
2. Мета і завдання сімейного психологічного консультування.
3. Відмінність психологічного консультування від інших видів практичної психологічної допомоги.
4. Основні питання сімейного консультування.
5. Вимоги до психолога-консультанта.
6. Модель психологічного консультування сім'ї.
7. Визначення проблеми та формування запита клієнта.
8. Метод інтерв'ю у сімейному консультуванні.
9. Техніки активного слухання
10. Особливості проведення сімейного консультування.
11. Етапи сімейного консультування.
12. Особливості процесу сімейного консультування стосовно дітей.
13. Процедури сімейного консультування.
14. Домовленість про зустріч.
15. Контракт на психологічне консультування.
16. Зустріч клієнта та початок бесіди.
17. Встановлення психологічного контакту.
18. Техніки зняття психологічної напруги у клієнта та активізація розповіді.
19. Дії консультанта при наданні рекомендацій клієнту.
20. Основні правила сімейного консультування.
21. Техніки завершального етапу процесу консультування.
22. Практика спілкування консультанта з клієнтом по завершенню консультування.
23. Типові помилки сімейного консультанта та шляхи їх подолання.
24. Різновиди дисфункцій сім'ї та причини їх виникнення.
25. Типологія сімейних конфліктів.
26. Дошлюбне та передшлюбне сімейне консультування.
27. Консультування молодої сім'ї.
28. Консультування сімей з питань взаємодії подружжя з батьками.
29. Консультування сім'ї з приводу труднощів у взаємодії з дітьми.
30. Консультування сім'ї у ситуації розлучення.
31. Умови використання психодіагностичних методик у сімейному психологічному консультуванні.
32. Критерії підбору психодіагностичних методик.
33. Ключові теми діагностики та інформування у сімейному консультуванні.
34. Напрями діагностичних досліджень у сімейному консультуванні.
35. Прогнозування розвитку стосунків на основі діагностики.

36. Інформування клієнта про результати діагностики.
37. Дослідження індивідуальних особливостей та рівня сумісності партнерів.
38. Дослідження рівня задоволеності стосунками в парі та сімейної моделі партнерів.
39. Комплекс психодіагностичних методик в рамках індивідуального консультування з сімейних питань.
40. Комплекс методик в рамках дошлюбного консультування пари.
41. Комплекс методик для консультування молодої сім'ї.
42. Психодіагностичні методики для роботи з сім'ями з дітьми.
43. Формування гармонійних стосунків у сім'ї як умова успішної соціалізації дитини.
44. Базові психологічні потреби дитини.
45. Роль неправильного сімейного виховання у виникненні конфліктів батьків і дітей.
46. Загальні настанови формування позитивного сімейного клімату.
47. Прийоми регулювання конфліктів з дітьми.
48. Порушення основних сфер життєдіяльності сім'ї як джерело психологічної травматизації особистості.
49. Порушення особистісних засад нормального функціонування сім'ї.
50. Порушення уявлень членів родини про сім'ю та особистість один одного.
51. Порушення міжособистісної комунікації в родині.
52. Порушення механізмів інтеграції сім'ї.
53. Порушення структурно-рольового аспекту життєдіяльності родини.
54. Консультування сімей, де є проблема насильства.
55. Насильство над жінкою.
56. Насильство над дитиною.
57. Психологічне, фізичне, сексуальне насильство.
58. Викриття факту насильства.
59. Консультування сімей, де є проблема залежності від психотропних речовин.
60. Проблема алкоголю в сім'ї та феномен співузалежнення.
61. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю.
62. Консультування сімей з проблемними дітьми.
63. Соціально дезадаптована поведінка дітей.
64. Гіперактивні діти.
65. Агресивні діти.
66. Консультування сім'ї, де є тяжкохворі або інваліди.
67. Сім'ї з хворими дітьми і дітьми з особливими потребами.
68. Психологічна допомога сім'ї при неврозах та психосоматичних розладах.
69. Психологічна допомога сім'ї при шизофренії.
70. Психологічна допомога сім'ї при психопатіях та акцентуаціях характеру у підлітків.

71. Альтернативні моделі психологічної допомоги сім'ям.
72. Використання фантазій та образів у сімейному консультуванні.
73. Використання сновидінь у сімейному консультуванні.
74. Метод порожнього стільця у сімейному консультуванні.
75. Метод сімейної скульптури.
76. Метод сімейної хореографії.
77. Метод сімейної генограми.
78. Метод сімейної соціограми.
79. Структурні ходи консультанта у сімейному консультуванні.
80. Сімейний ритуал.
81. Обмін ролями у сімейному консультуванні.
82. Метод подружньої конференції та сімейна рада.
83. Метод подружнього контракту.
84. Структуровані завдання під час сесії.
85. Навчання усвідомленого вибору.
86. Позитивні обміни у сімейному консультуванні.
87. Залучення до консультування члена сім'ї, що чинить супротив.
88. Парі з підлітками.
89. Девіантний клієнт та поступлива родина.
90. Симуляція симптому.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Абрамова Г.С. Практическая психология. Москва, 2003. 496 с.
2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика. Москва, 2001. 336 с.
3. Бондарчук О.І. Психологія сім'ї: курс лекцій. Київ, 2001. – 96с.
4. Булах І.С. Консультативна психологія. Вінниця, 2014. 484с.
5. Карвасарский Б.Д. Психотерапевтическая энциклопедия. СПб, 2000. 1024 с.
6. Кочюнас Р. Психологическое консультирование и групповая психотерапия. Москва, 2005. 464 с.
7. Максимова Н.Ю. Сімейне консультування. Київ, 2011. 304с.
8. Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь близким. Москва, 2009. 192 с.
9. Малкина-Пых И.Г. Семейная терапия. Москва, 2019. 992 с.
10. Малкина-Пых И.Г. Справочник практического психолога. Москва, 2006. 784 с.
11. Меновщиков В.Ю. Психологическое консультирование: работа с кризисными и проблемными ситуациями. Москва, 2005. 182 с.
12. Минухин С., Фишман Ч. Техники семейной терапии. Москва, 1998. 304с.

13. Немов Р.С. Основы психологического консультирования. Москва, 1999. 394 с.
14. Помяткіна Л.В. Психологія сім'ї. Київ, 2010. – 270с.
15. Посысов Н.Н. Основы психологии семи и семейного консультирования. Москва, 2019. 266с.
16. Румянцева Т.В. Психологическое консультирование: диагностика отношений в паре. СПб, 2006. 176 с.
17. Силяева Е.Г. Психология семейных отношений с основами семейного консультирования. Москва, 2002. 192 с.
18. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї. Кременчук, 2015. 136с.
19. Филиппова Ю.В. Психологические основы работы с семьей. Ярославль, 2003. 103с.
20. Шерман Р., Фредман Н. Структурированные техники семейной терапии: руководство. Москва, 2001. 336с.
21. Шнейдер Л.Б., Вольнова Г.В., Зыкова М.Н. Психологическое консультирование. Москва, 2002. 224с.
22. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкий В.В. Семейная психотерапия. Ленинград, 1989. 192с.

Додаткова

1. Винникотт Д.В. Разговор с родителями. Москва, 2012. 96 с.
2. Витакер К. Полночные размышления семейного психотерапевта. Москва, 1998. – 208с.
3. Москаленко В.Д. Когда любви слишком много: профилактика любовной зависимости / В.Д.Москаленко. – Москва, 2006. – 224с.
4. Сатир В. Как стоять себя и свою семью. Москва, 1992. 190с.
5. Сатир В. Психотерапия семьи. СПб, 2000. – 101с.
6. Ялом І. Ліки від кохання та інші оповідання психотерапевта. Київ, 2017. 416 с.

Ресурси

<http://psyfactor.org/lybr10htm>

<http://psylist.net/index.html>

<http://www.du.edu/psychology/methods/experiments.htm>

<http://www.vorpsy.ru/> - Вопросы психологии (журнал)